

SCI-CONF.COM.UA

INNOVATION AND DEVELOPMENT IN WORLD SCIENCE

**PROCEEDINGS OF IX INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JUNE 22-24, 2026**

**ZURICH
2026**

INNOVATION AND DEVELOPMENT IN WORLD SCIENCE

Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference

Zurich, Switzerland

22-24 June 2026

Zurich, Switzerland

2026

UDC 001.1

The 9th International scientific and practical conference “Innovation and development in world science” (June 22-24, 2026) MDPC Publishing, Zurich, Switzerland. 2026. 407 p.

ISBN 978-3-954753-21-5

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Innovation and development in world science. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Zurich, Switzerland. 2026. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-innovation-and-development-in-world-science-22-24-06-2026-tsyurih-shvejsariya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: zurich@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2026 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2026 MDPC Publishing ®

©2026 Authors of the articles

ART

ЛАДОГАРМОНІЧНІ ПРИНЦИПИ В СИСТЕМІ ДЖАЗОВОЇ ТЕОРІЇ: ВИКОНАВСЬКИЙ ТА ТВОРЧИЙ АСПЕКТИ

Гаркавенко Дмитро Віталійович

викладач

Київський столичний університет ім. Б. Гринченка

м. Київ, Україна

Вступ. У сучасному джазовому мистецтві імпровізація є не лише способом виконавського самовираження, а й важливим показником професійної майстерності музиканта. Основою імпровізаційного мислення виступає система ладогармонічних принципів, яка забезпечує розуміння внутрішньої логіки музичного матеріалу та створює умови для творчої свободи виконавця. Вивчення ладогармонічних закономірностей сприяє розвитку внутрішнього слуху, гармонічної уяви, аналітичного мислення та здатності до свідомого музичного висловлювання.

Упродовж ХХ століття джазова теорія пройшла шлях від переважно функціонального розуміння гармонії до складних модальних та поліладових концепцій. Особливе значення в цьому процесі мали праці Джорджа Рассела, Девіда Бейкера, Марка Левайна, Даріуша Терефенка та інших дослідників, які заклали теоретичні засади сучасного ладогармонічного мислення. Саме тому дослідження впливу ладогармонічних принципів на формування творчої свободи виконавця є актуальним як для музичної педагогіки, так і для виконавської практики.

Мета роботи. Метою дослідження є розкриття ролі ладогармонічних принципів джазової теорії у формуванні творчої свободи виконавця та визначення їх значення для розвитку імпровізаційного мислення, гармонічної уяви й індивідуального виконавського стилю.

Матеріали та методи. Методологічну основу дослідження становить комплексний підхід, що поєднує аналітико-теоретичний та структурно-функціональний методи. Для аналізу ладогармонічних явищ використано інструментарій музично-теоретичного аналізу, який дозволяє дослідити особливості функціональних, модальних та поліладових структур у джазовій музиці.

Інтонаційно-смісловий аналіз застосовано для виявлення взаємозв'язку між гармонічними процесами та їх художньо-виразним змістом. Метод порівняльно-стильового аналізу дав змогу простежити особливості використання ладогармонічних моделей у різних джазових напрямках, зокрема бібопі, модальному джазі, постбібопі та ф'южені.

Матеріалами дослідження стали джазові стандарти («All of Me», «Blue Monk», «Autumn Leaves»), транскрипції імпровізацій відомих виконавців, а також наукові праці й методичні розробки Джорджа Рассела, Девіда Бейкера, Марка Левайна, Даріуша Терепенка, Ренді Фелтса, Джуді Німак та інших дослідників джазової теорії. Аналіз транскрипцій використано як інструмент верифікації теоретичних положень і виявлення практичних механізмів реалізації ладогармонічного мислення у виконавській діяльності.

Результати та обговорення. Важливим етапом розвитку сучасного ладогармонічного мислення стала поява концепції взаємозв'язку акордів і ладів (*chord-scale relationship*), яка сьогодні є основою більшості програм джазової освіти. Сутність цієї концепції полягає в тому, що кожному акорду або групі акордів відповідає певний лад, який визначає можливий звуковий матеріал для імпровізації. Такий підхід дозволяє музикантові мислити не окремими акордовими звуками, а цілісними ладовими структурами, що значно розширює мелодичні та гармонічні можливості під час створення імпровізації.

Особливого значення в цьому процесі набули ідеї Джорджа Рассела, викладені в його «Лідійській хроматичній концепції тональної організації». Дослідник запропонував новий погляд на організацію тонального простору, розглядаючи лідійський лад як природний центр тональної тяжіння. Концепція

Рассела суттєво вплинула на розвиток модального джазу та стала теоретичною основою для пошуку нових засобів музичного висловлювання. Завдяки модальному підходу імпровізатор отримав можливість менше залежати від швидких функціональних змін гармонії та більше зосереджуватися на розвитку мелодичної ідеї, ритмічній варіативності та тембровому забарвленні музичного матеріалу.

Практичне значення модального мислення полягає у формуванні здатності тривалий час працювати в межах одного ладового середовища без втрати змістовності музичного висловлювання. У таких умовах увага виконавця переноситься з механічного відстеження акордових змін на глибше осмислення інтонаційного потенціалу ладу. Це сприяє розвитку внутрішнього слуху, формуванню відчуття ладового центру та виробленню навичок свідомого використання характерних ступенів і модальних барв.

Суттєвий вплив на формування творчої свободи виконавця має також практика перегармонізації. Використання акордових замінів, тритонових субституцій, вторинних домінант, модальних та хроматичних відхилень дозволяє по-новому інтерпретувати вже відомий музичний матеріал. У процесі перегармонізації музикант навчається бачити гармонію як гнучку систему взаємозв'язків, а не як фіксовану послідовність акордів. Це сприяє розвитку творчого мислення, оскільки кожна нова гармонічна інтерпретація відкриває додаткові можливості для мелодичного розвитку та індивідуального художнього трактування музичного твору.

Не менш важливим чинником формування ладогармонічного мислення є практика слухового аналізу та транскрипції імпровізацій видатних джазових музикантів. Транскрипція дозволяє не лише зафіксувати конкретні мелодико-гармонічні рішення, але й простежити логіку їх виникнення в контексті гармонічного розвитку твору. Аналізуючи імпровізації Чарлі Паркера, Майлза Девіса, Джона Колтрейна, Білла Еванса та інших майстрів джазу, виконавець отримує можливість зрозуміти механізми застосування ладогармонічних принципів у реальній творчій практиці.

Особливу роль у цьому контексті відіграє альбом Майлза Девіса *Kind of Blue*, який став одним із найяскравіших прикладів реалізації модальної концепції в джазі. Обмеження кількості гармонічних змін у композиціях альбому створює умови для максимальної концентрації на мелодичному розвитку та індивідуальному звуковому висловлюванні. Такий підхід демонструє, що творча свобода не є наслідком повної відсутності обмежень, а навпаки – виникає в результаті глибокого освоєння певної системи музичних закономірностей. Таким чином отримані результати підтверджують, що ладогармонічні принципи виступають не лише теоретичним інструментарієм аналізу джазової музики, а й ефективним засобом формування творчої особистості виконавця. Їх засвоєння забезпечує розвиток здатності до швидкого прийняття художніх рішень, гнучкого реагування на зміни музичного контексту та створення індивідуального імпровізаційного стилю. Саме тому ладогармонічна підготовка є одним із ключових напрямів професійного становлення сучасного джазового музиканта.

Висновки. Ладогармонічні принципи є одним із фундаментальних компонентів джазової теорії та важливим чинником формування творчої свободи виконавця. Їх опанування забезпечує розвиток гармонічної уяви, слухової чутливості, аналітичної гнучкості та здатності до свідомого музичного мислення. Встановлено, що систематична робота з ладовими моделями, акордовими структурами, гармонічними послідовностями та їх стилістичними варіантами сприяє формуванню навичок усвідомленої імпровізації. Поєднання теоретичного аналізу зі слуховим досвідом дозволяє музикантові уникати шаблонності, створювати індивідуальні мелодико-гармонічні рішення та розвивати власний виконавський стиль. Таким чином, творча свобода в джазі є результатом органічного поєднання теоретичних знань, практичних навичок та розвиненого внутрішнього слуху. Саме ладогармонічне мислення перетворює імпровізацію з інтуїтивного процесу на цілісне художнє висловлювання, що відкриває широкі можливості для творчої самореалізації виконавця.